Szabadstrand

17. Velencei Nemzetközi Építészeti Biennále Magyar Pavilon Kurátori pályázat

Készítette: Katona Vilmos Boronkay Péter

Katona Vilmos
Építész, teoretikus,
építészettörténész és publicista

A Soproni Egyetem Alkalmazott Művészeti Intézetének egyetemi docense. Kanadában, Torontóban született, 2008-ban a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építészmérnöki Karán szerzett diplomát, majd 2015-ben doktori fokozatot. 2011-től 2018-ig különböző egyetemek építészetelméleti és építészettörténeti előadójaként dolgozott (BME, Nyugat-Magyarországi Egyetem és Széchenyi István Egyetem). 2018-tól a Soproni Egyetem Alkalmazott Művészeti Intézet docenseként dolgozik, ahol számos kortárs építészeti tervezéssel kapcsolatos kutatást folytat. A Magyar Tudományos Akadémia Köztestületének, Építészeti Tudományos Bizottság tagja. Számos újságban publikál, nemzetközi konferenciák (ia, AAA London, RGU Aberdeen, HSLU Lucerne, UM Malaga, Sevilla, Budapest, Kielce), valamint építészeti kiállítások résztvevője, kurátorként és kiállítóként egyaránt (SAM Basel, Abstact Project Paris, FUGA Budapest, MODEM Debrecen). A SYMMETRY: CULTURE AND SCIENCE folyóirat rendszeresen meghívott vendégszerkesztője, a METSZET építészeti folyóirat (Scopus) tudományos tanácsadó testületének tagja. Írásainak nagy része a vallási közösségek építészetére, a részvételi tervezésre és a hely fenomenológiájára összpontosít.

Válogatott kiállítások:

2019. “Art and Mathématiques 2 –ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ”, Galerie Abstract Project, Párizs, Franciaország. Kurátor: David Apikian

2013. “Improvisation is/as Architecture”, FUGA Budapesti Építészeti Központ, Kurátorok: Ronny Hardliz, Katona Vilmos

2012. “Competition is/as Architecture”, SAM Swiss Architecture Museum, Bázel, Svájc. Kurátorok: Ronny Hardliz, Alberto Alessi, Jaqueline Holzer

2009. A mindenség modellje: Kortárs magyar templomépítészet, MODEM, Debrecen. Kurátor: Wesselényi-Garay Andor

2006. „Közép 60” – a Középülettervezési Tanszék jubileumi kiállítása, BME, Budapest, Kurátor: BME, Középülettervezési Tanszék

Nyelvismeret:

angol - anyanyelvi szint
olasz - középfok

Boronkay Péter
Építész, belsőépítész
designer

Tanulmányait a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építészmérnöki Karán végezte, ahol 2009-ben diplomát szerzett. 2006-2007-ig a Technische Universität Graz ösztöndíjas hallgatója. Építészeti gyakorlatát a Földes és Társai Építészirodában szerezte. 2015-ben az Architecture Uncomfortable Workshop megalapítója, és tervező designere. Ebben az időszakban számos kiállítás tervezésében és kivitelezésében vett részt. 2017-től szabadúszó designerként főleg bútortervezéssel és belsőépítészettel foglalkozik. 2017-ben Formatervezési Ösztöndíjat nyert konyhabútor koncepciójával. Munkáira formai letisztultság és a natúr anyagok használata jellemző.

Válogatott kiállítások:

2018. Formatervezési Ösztöndíj Zárókiállítás – Open Kitchen – Zipernowsky Ház - kiállító

2015. Project Zone kiállítás - OFF Biennálé – AMATÁR – installáció tervezés / kivitelezés (AUW)

2014. Hellowood – ’PLAYGROUND’ projket (AUW) – kiállító, installáció tervezés / kivitelezés

2012. Meszelt formák, FUGA Budapesti Építészeti Központ – kiállító, kiállítás installáció tervezés / kivitelezés (Szederkényi Józseffel és Szederkényi Lukáccsal)

2007. Documenta 12 - Ricardo Bausbaum: Would you like to participate in an artistic experience? (Clothilde Messmerrel közösen) – kiállító

Nyelvismeret:

német - felsőfok
angol - középfok

Témafelvetés

Szabadstrand

Első látásra egyszerű és vidám, fiatalos és hangos városi üzenet Budapest területén a Dunában történő fürdés kérdése, ugyanakkor a téma valójában könnyen felismerhetően több értelmezési réteget hordoz. Néhány sokat emlegetett, elcsépelt meghatározása (mint a víz az élet alapeleme) mellett az épített környezetre is hatóan új és újabb nézőpontot kell keresnünk a város és folyó viszonyát illetően. Különösen fontos ez a keresés a településeinket érintő klímaváltozásra adandó válaszaink megtalálásához. Ehhez a nagyon aktuálissá váló kereséshez teremt alkalmat a kiállítás.

Az elérhető víz a települések kialakulásának alapfeltétele, mint helyi energiaként teszi lehetővé a letelepedést. A felszíni vizek tulajdonságai, mérete, helyzete, változásai és akár a közlekedésre gyakorolt hatása - mint helyzeti energiát befolyásoló tényező - ösztönzőek és gátlóak is lehetnek a települések fejlődésére. Nem meglepő, hogy a különböző társadalmak kultúráiban közösnek mondható, hogy a vízzel való kapcsolatnak és sokszor a vízzel történő megtisztulásnak, alámerülésnek fontos szerep jut. Így a teljesség igénye nélkül gondolhatunk a hindu-, muszlim-, zsidó- és keresztény szertartásokban a vízzel történő megtisztulás jelentőségére.

Úszó strandfürdők az Erzsébet és a Szabadság (Ferenc József) híd között madártávlatból

Forrás: Fortepan / Zainkó Géza

Más tekintetben a víz körforgásával a földi élet egésze értelmezhető egy rendszerként, mely a sejtek léptékén túl a földi klíma egészét érinti. Ezzel kapcsolatban szembesültünk/szembesülünk a környezetünket érintő döntések/döntéseink generációk közötti (intergenerációs) hatásával és az egy nemzedéken belüli, de különböző helyen élők (intragenerációs) cselekedeteinek egymásra gyakorolt hatásával, felelősségével.

A környezeti terhelés árán gyorsan növekvő városokban, csak szűk csoportok kiváltsága lett a városi szolgáltatások, kényelme mellett élvezni a természet közelségét. Ennek az igazságtalanságnak a felszámolása érdekében az együttműködés szükségességét felismerő közösségek a tudatos és tervezett együttműködésben, környezetalakításban, városfejlesztésben, városépítésben, részvételi tervezésben látták, látják a természettel összehangolt harmonikus növekedés kulcsát. Mára a környezet minőségének, az élővizek városon belüli tisztaságának gazdaságilag is kimutatható hatása van.

Duna strandfürdő az Újlaki rakparton, 1937

Forrás: Fortepan / Fábián Sámuel

A 18. század végétől kezdve Budapesten a Duna partján sorra jelentek meg egy új építészeti tipológiát teremtő folyami intézmények, az úszó strandok. Ezekben a víz felszínén úszó fa építményekben a kevésbé tehetős polgárok tanulhattak úszni, illetve fürödhettek nyáron a folyóban. A műfaj fénykorában olyannyira népszerű volt, hogy kilenc helyen is lehetett fürödni a Dunában.

Sajnálatos módon a II. világháború végére a Parlament előtti utolsó úszóstrand is bezárt. Az ezt követő időszakban a kommunista nehézipar vízszennyezése miatt irreálissá vált újra nyitásuk. Ugyanakkor a nehézipar megszűnésének és az összehangolt európai uniós vízpolitikának, valamint a szennyvíztisztításának köszönhetően a Duna újra alkalmassá vált a fürdőzésre.

Rajtol a dunai úszóverseny mezőnye, 1948

Forrás: Fortepan

Jelenleg Budapest területén jogszabály tiltja a fürdést, a Római-parton idén egy napra engedélyezték a fürdést, jövő évtől talán már egész évben üzemelhet a szabadstrand. A pozitív fejlemények reményt adnak, hogy visszatérhet az egykor virágzó folyami fürdőkultúra a fővárosba, és vele együtt talán az úszóstrandok is. Különösen azért, mert az úszó, élővízzel működő medence a víz tisztaságának indikátoraként hirdeti a város élhetőségét és a víz tisztaságába vetett bizalmat.

A pavilon arra keresi a választ, hogy fel lehet-e támasztani a városi folyami fürdőkultúrát és vele együtt egy kihalt építészeti tipológiát. Milyen kortárs adaptálható, vagy új építészeti megoldásokkal érhető ez el. A Dunai folyami fürdés komplex kérdéskörének a megismertetésén keresztül, szakmai diskurzust kíván generálni a folyó – város – fürdés viszonyrendszerében.

Kiállítás felépítése

Az installáció főbb elemei
és tervezett anyagai:

1. Medence, lépcsővel
   reflexiós üveg,
   szálcsiszolt rozsdamentes acél

2. Zuhanyzó fülkék
   polikarbonát, fa,
   horganyzott acél

3. Padok
   újrahasznosított műanyag

4. Öltöző szekrények
   háromrétegű fenyő lap

5. Neon felirat
   hajlított üvegcső

6. Szauna
   horganyzott acél, fenyő

7. Napágy
   újrahasznosított műanyag

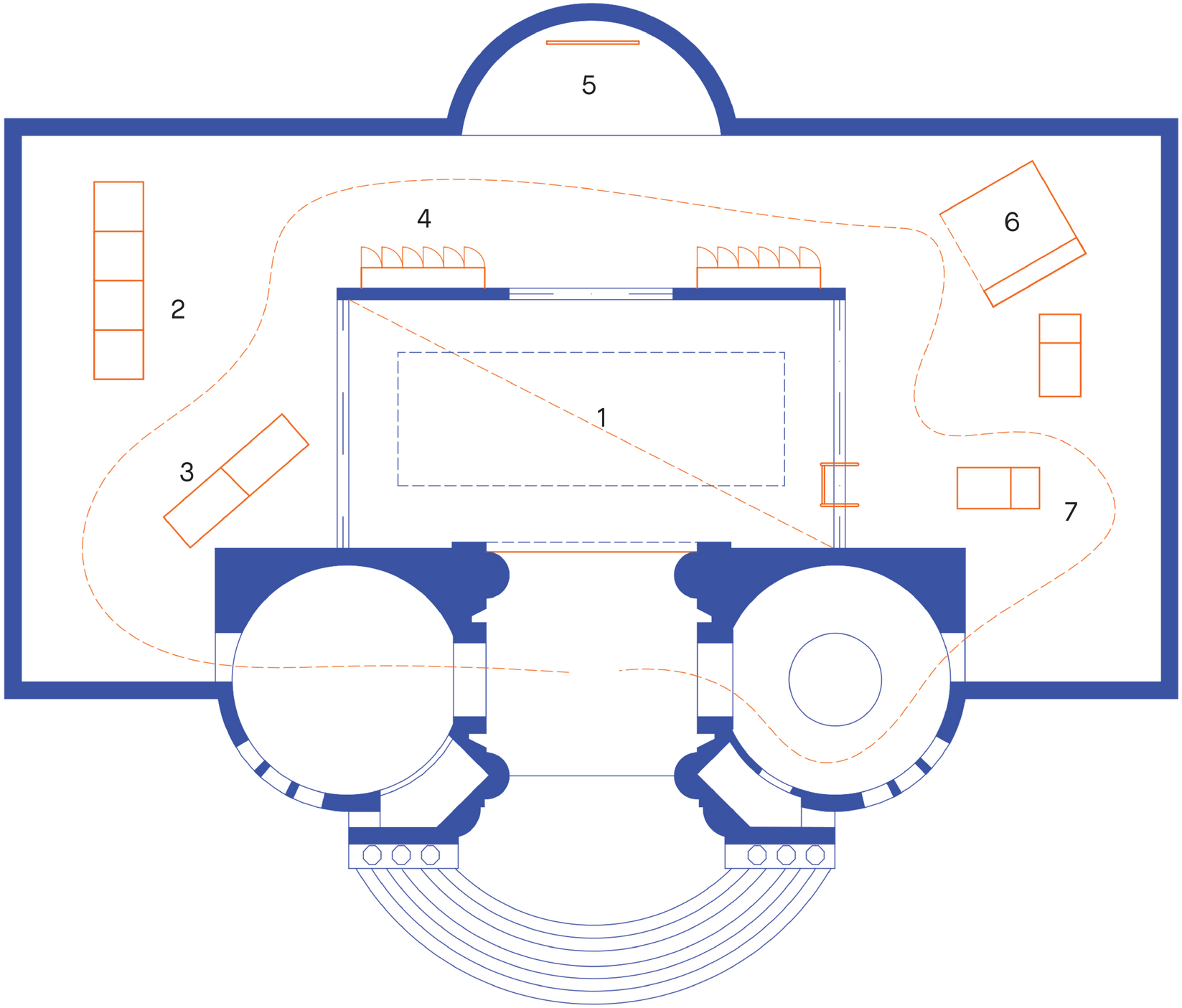

Foyer

Az installáció a fürdőzés hangulatát kívánja előhívni, egyfajta „pop-up” stranddá alakítva a Magyar Pavilont. Az előtérbe való belépéskor az apszisban kihelyezett „Spiaggia Libera” neon felirat, valamint az átrium teljes egészét lefedő „tükör medence” látványa fogadja a látogatót.

Átrium

Ez utóbbi a kiállítás fő vizuális eleme, amely a tükröződésen keresztül a víz látványának illúzióját kelti a szemlélőben - reflektálva Budapest és a Dunában való fürdés jelenlegi viszonyára - egyúttal új, eddig nem látott térbeli és vizuális helyzeteket teremt a pavilonon belül. A többi installációs elem a fürdéshez kapcsolódó kiszolgáló funkciók, a medence köré lazán elhelyezve. Ezek közül a kiállítás képi, szöveges és térbeli (modell) anyagai jellemzően a három nagyobb egységben kerülnek installálásra.

Napágyak

A padok és napágyak lapraszerelhető kivitelben készülnek kizárólag újrahasznosított műanyagból, utalva ezzel a kiállítás témájának környezetvédelmi aspektusára. A pavilon bejárási sorrendje a nem lineáris térbeli témavezetésnek megfelelően tetszőleges, a foyerből mindkét irányba szabadon körbejárható a kiállítás, amely akadálymentes kialakításával a kerekesszékes látogatók számára is élvezhető.

Szauna

A térben szabálytalanul elhelyezett félig nyitott doboz a faléces belső terével a szaunák hangulatát kívánja megidézni. Belsejében a jelenkor építészeti kezdeményezései kerülnek bemutatásra: Pintér Sára úszóstrand diplomaterve, valamint a VALYO Római-parti szabadstrand projekt strand infrastruktúrái.

Zuhanyzó

A tér közepére állított zuhanyfülkékben a 18. század végétől kialakuló folyami úszóstrandoknak, mint (remélhetőleg) csak időlegesen eltűnt archetípusának kívánunk emléket állítani. A fülkékben néhány folyami strand modellje kerülne kiállításra, valamint korabeli fotók.

Öltözőszekrények

Az apszis közvetlen közelében két öltözőszekrény sor található a falnak tolva. Tematikailag az itt kiállított munkákban a téma jövőjével foglalkozunk. Felkért építészirodák terveit, gondolatait mutatnánk meg a Dunai fürdés lehetséges változataira. A kiállítási anyagokat a szekrényajtók kinyitásával, kihúzásával tekinthetik meg a látogatók. Ez a kiállítás egyetlen interaktív része, ami kiemeli az installáció többi része közül. Nem titkoltan üzenetnek szánjuk: a jövőhez való proaktív hozzáállásra ösztönöz.

Rezümé

A 18. század végétől kezdve Budapesten a Duna partján sorra jelentek meg egy új építészeti tipológiát teremtő folyami intézmények az un. úszó strandok, amikben a kevésbé tehetős polgárok tanulhattak úszni, illetve fürödhettek nyáron a folyóban. Sajnálatos módon a második világháború végére az utolsó úszóstrand is bezárt. Az ezt követő időszakban a kommunista nehézipar vízszennyezése miatt irreálissá vált újranyitásuk. Ugyanakkor a nehézipar megszűnésének és az összehangolt európai uniós vízpolitikának köszönhetően a Duna vize újra alkalmassá vált a fürdőzésre.

Jelenleg Budapest területén jogszabály tiltja a fürdést, a Római-parton idén egy napra engedélyezték, jövő évtől talán már egész évben üzemelhet a szabadstrand. A pozitív fejlemények reményt adnak, hogy visszatérhet az egykor virágzó folyami fürdőkultúra a fővárosba, és vele együtt talán az úszóstrandok is. Különösen azért, mert az úszó, élővízzel működő medence a víz tisztaságának indikátoraként hirdeti a város élhetőségét és a víz tisztaságába vetett bizalmat.

A témához kapcsolódó installáció a fürdőzés élményét kívánja megidézni, a Magyar Pavilont egyfajta 'pop-up' szabadstranddá alakítva. Az átriumba telepített tükörmedence a víz illúzióját kelti a látogatókban és a Budapesti fürdés kapcsán kialakult sajátos helyzetre reflektál. A kiállításon bemutatásra kerülnek a múlt úszóházai, a jelen pozitív kezdeményezései, valamint felkért építészek tervei a jövő folyami szabadstrandjának archetípusára.

Summary

A new type of architectural construction appeared on the banks of the Danube in Budapest from the end of the 18th century onwards, creating the institution of public floating pools where the less well-off citizens could learn to swim or bathe in the river in the summer.Unfortunately, by the end of World War II the last public floating pool had closed. In the ensuing period, pollution of the water by heavy industry in the communist era made their reopening unrealistic. Thanks to the simultaneous decline of heavy industry and the coordination of EU water policy, the waters of the Danube have once again become suitable for bathing.

Within the area of Budapest, bathing is currently prohibited by law, although this year it was permitted on the Római-part [Roman shore] for a single day, and from next year it might be allowed all year round. Positive developments give hope that the once-flourishing river bathing culture could return to the capital, perhaps with their public floating pools. Particularly because these pools with their natural water are an indication of water purity and an advertisement for the city's livability and of confidence in the quality of the water.

The installation related to this topic is intended to conjure the experience of bathing, with the Hungarian Pavilion transformed into a kind of 'pop-up' free public beach. The mirror pool installed in the atrium creates the illusion of water for the visitors, reflecting the particular situation of bathing in Budapest. The exhibition will present the swimming baths of the past, the positive initiatives of the present, and the plans of the architects invited to design buildings for the river's floating pools of the future.

Katalógus

A kiállításhoz kapcsolódóan készülő kétnyelvű katalógus a Dunai fürdés kérdéskörét kívánja komplex módon körüljárni, egyfajta szellemi platformot biztosítva a jövőbeli építészeti-közéleti diskurzushoz, ami a Duna – város – fürdés viszonyrendszerének újragondolásában elkerülhetetlen. A kiadvány ennek megfelelően szándékosan több eltérő szakterület gondolatait, és szempontrendszerét mutatja be rövid tanulmányok és interjúk formájában. A katalógus külön figyelmet fordít a Duna, mint régió kapcsolataira az esetlegesen adaptálható pozitív példákra, a részvételi tervezésen alapuló kezdeményezésekre, valamint a klímaváltozás kapcsán égetően aktuális fenntarthatósági, környezetvédelmi – környezetterhelési kérdéskörökre.

Reményeink szerint az építészeti, építészettörténeti, urbanisztikai, környezetvédelmi és szociológia szempontok megismertetése egy új értelmezési rétegként járul hozzá a kialakult véleményformálásához. Mivel a téma tárgyalása ennyire sokrétű, ezért úgy gondoljuk, hogy a katalógus egyszerre tud érdekes lenni az építész szakmának, valamint a laikus közönségnek. Egyszerre tud forrást nyújtani azok számára, akik tudományos háttéranyagot keresnek és találhat benne izgalmas olvasmányt, aki új gondolatokra vágyik.

Tervezett felépítése

- Előszó
- A kiállítás koncepciója
- Egy kihalt archetípus nyomában: Dunai úszóházak
- A dunai fürdés szociológiája
- Intragenerációs és intergenerációs felelősségek a Duna viszonylatában
- Hogy lehetne másképp? (adaptálható példák)
- A tiszta víz nyomában: vízminőség, fenntartható fürdés és környezetvédelem
- DANURB projekt városépítészeti tanulságai
- Részvételi tervezés a Duna parton
- A Római-parti szabadstrand projekt (interjú Tömör Miklóssal)
- Felkért építészirodák tervei
- Impresszum

Tervezett Formátum

A kiadványt a Magyar Pavilon megnyitásával egyidőben kívánjuk megjelentetni, így már a megnyitó ünnepségen lehetőség nyílik annak bemutatására a sajtó és később a nagyközönség előtt is.

Tervezett terjedelem: 80 oldal
Tervezett példányszám: 1000 db (500 db magyar, 500 db angol)
Tervezett méret: 148x210 mm
Borító: 300 g. 4+4 szín offszet
Belív: 120 g. 4+4 szín offszet
Kötészet: ragasztott kötés

Felkért szakírók,interjú alanyok

Varga Imre
urbanista,
BME Urbanisztikai Tanszék

Tömör Miklós
projekt menedzser, VALYO

Hajós-Baku Eszter PhD
művészettörténész,
BME Építészmérnöki Kar

Kommunikációs koncepció

A kiállítás célközössége a hazai és nemzetközi építész szakma, és a laikus közönség egyaránt. A kiállítás célja a városi folyami fürdés komplex kérdéskörének a megismertetése, szakmai diskurzus generálása, a téma lehetséges jövőbeli kifutásának és az adaptálható megoldások bemutatása. A kommunikáció az installáción és a kapcsolódó szöveges anyagokon keresztül történik. Az installációnál a hangsúly a fürdőzés élményének előhívásán van, míg a katalógus inkább egy tudományos értékű gondolati háttéranyagként kívánja körbejárni a témát.

Vizuális kommunikáció

A kiállításhoz egységes vizuális megjelenés készül, ami a kiállítás szöveges részein, a nyomtatott szórólapokon, katalóguson és a weboldalon is visszaköszönne. Az arculati elemek a kiállítás központi gondolatára reflektálnak letisztult, kreatív módon.

A sajtó számára a reklámajándék a kiállítás témájához illeszkedő papír legyező egyedi formában, a kiállítás arculati grafikájával nyomtatva.

Online kommunikáció

Az online kommunikáció fő eszköze egy kétnyelvű (magyar, angol) weboldal elkészítése, amit a Magyar Pavilon megnyitásától kezdve két éven át kívánunk üzemeltetni. A hangsúly a kiállítás koncepciójának részletes ismertetésén, a katalóguson, interjúkon, az építészirodák tervein és az elkészült pavilon fotóanyagának bemutatásán lesz. Emellett a honlapon elérhetőek lesznek a kiállításra készült szóróanyagok és a fontosabb sajtóanyagok is.

Költségvetés

Tétel	Bruttó
Installáció:	8 400 000 Ft
Anyagár	6 000 000 Ft
Installációs költségek	2 400 000 Ft
Szállítás:	2 500 000 Ft
Közúton, hajón (oda-vissza) + biztosítás	
Katalógus:	3 200 000 Ft
Layout tervezés, tördelés, előkészítés	800 000 Ft
Nyomdai menedzsment	150 000 Ft
Fordítás, lektorálás	400 000 Ft
Jogdíj	150 000 Ft
Nyomdaköltségek	1 700 000 Ft
Kommunikáció:	2 850 000 Ft
Weboldal programozás, üzemeltetés	800 000 Ft
Fotózás	350 000 Ft
Sajtómappa, sajtóajándék költség	200 000 Ft
Szóróanyag nyomdaköltség	400 000 Ft
Felkért kiállítók tiszteletdíja	1 100 000 Ft

Tétel	Bruttó
TIszteletdíjak:	2 100 000 Ft
Kurátor (Katona Vilmos)	700 000 Ft
Kurátori koncepció	
Építész (Boronkay Péter)	700 000 Ft
Építészeti és kiviteli tervek	
Grafikus (Koroknai Kira)	700 000 Ft
Kiállítás arculattervezése	
Utazási költség:	600 000 Ft
Építés, bontás idejére	
Szállás	924 000 Ft
Építés, bontás idejére (7 fő/11 éj)	
Személyi jellegű költségek	1 271 880 Ft
Műszaki stáb napidíja (6 fő)	
Személyi költségek járulékai	
Tartalék (5%)	1 150 500 Ft
Összesen	22 996 380 Ft

Ütemterv

Előkészítés	
Helyszíni bejárás:	2019. szeptember eleje
Építészeti kiviteli tervek elkészítése:	2019. december 20-ig.
Végleges árajánlatok bekérése:	2019. december 20-ig.
Katalógus szövegek véglegesítés:	2020. január
Kiállítási szövegek megírása:	2019. december 20-ig
Építészirodák terveinek elkészítése:	2020. február
Kiállítás grafikai arculata:	2020. december 20-ig.
Katalógus szerkesztése:	2020. január-április
Katalógus nyomtatása:	2020. április
Weblap elkészítése:	2020. március- május
Installáció gyártása:	2020. január-április
Installáció helyszínre szállítása:	2020. május
Helyszíni Munka	
Helyszín előkésztés,installáció építés:	2020. május 12-19.
Pavilon átadása:	2020. május 20.
Bontás	
Installáció bontás:	2020. december 5-ig
Installáció visszaszállítása:	2020. december 6-8.